

คู่มือ

ความปลอดภัย ในสถานศึกษา

สถิติ วินัย น้ำใจ

โรงเรียนเมืองปทุมธานี

RSC

โรงเรียน

F

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความปลอดภัยด้านจราจร	2
ความปลอดภัยด้านระบบไฟฟ้า	6
ความปลอดภัยด้านการใช้สารเคมี	16
ความปลอดภัยในการทำงานด้านสุขอนามัย	20
ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์	22

คู่มือความปลอดภัยของสถานศึกษา โรงเรียนเมืองปรางบุรี

๑. นโยบายและการวางแผนการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนเมืองปรางบุรี

นักเรียน คือ หัวใจของการจัดการศึกษา โรงเรียนเมืองปรางบุรี มีความตระหนักในความสำคัญ และเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องร่วมกันหาแนวทางที่เป็นรูปธรรม ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นไปตามหลักสูตร มีทักษะชีวิตที่จะดูแลตนเองให้ปลอดภัยท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักเรียน ดังนั้นโรงเรียนเมืองปรางบุรี ซึ่งมีภารกิจและความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ต้องดำเนินการอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล

๑) เป้าประสงค์

(๑) เพื่อให้มีรูปแบบแนวทางการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านอุบัติเหตุ ด้านอุบัติเหตุ และด้านปัญหาทางสังคม โดยอาศัยแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้หลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และยึดประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเป็นสำคัญ

(๒) เพื่อสร้างความเข้มแข็งระบบการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน ให้มีความพร้อมสามารถป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์ปัญหาของนักเรียน ทั้งด้านอุบัติเหตุ อุบัติภัย และปัญหาทางสังคม ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการปกป้อง และคุ้มครองความปลอดภัย ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยนักเรียนจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

(๔) เพื่อสร้างความตระหนักในการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน โดยให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน

๒) เป้าหมาย

(๑) นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้รับการคุ้มครองดูแลความปลอดภัย

(๒) ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนมีแนวทางในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยนักเรียน

(๓) เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน

๓) ยุทธศาสตร์

(๑) โรงเรียนจัดระบบการรักษาความปลอดภัยของนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของ ครู ผู้ปกครอง และเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยของนักเรียน

(๓) มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

๒. แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยของสถานศึกษา

๑. ความปลอดภัยด้านงานจราจร

การจัดการจราจร หมายถึง การดำเนินการใดๆ ที่ทำให้การไหลของจราจรที่มีอยู่มีประสิทธิภาพสูงสุดด้านจราจร โดยอาจจะรวมถึงการปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อย เช่น การทาสี ตีเส้นแบ่งช่องทาง การติดตั้งสัญญาณไฟ

การควบคุมการจราจร หมายถึง การปฏิบัติใดๆ ให้เป็นไปตามแผนการจัดการจราจรที่ได้กำหนดไว้ให้ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด

กฎหมายที่ควรรู้ในการขับขี่ยานยนต์

มาตรา ๓๓ ในการขับขี่ยานยนต์ ผู้ขับขี่ต้องขับขี่ยานยนต์ในทางเดินรถด้านซ้าย และต้องไม่ล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถ เว้นแต่ในกรณี ต่อไปนี้ ให้เดินทางขวาหรือล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถได้

- (๑) ด้านซ้ายของทางเดินรถมีสิ่งกีดขวางหรือถูกปิดการจราจร
- (๒) ทางเดินรถนั้นเจ้าพนักงานจราจรกำหนดให้เป็นทางเดินรถทางเดียว
- (๓) ทางเดินรถนั้นกว้างไม่ถึงหกเมตร

มาตรา ๓๔ ในการใช้ทางเดินรถที่ได้จัดแบ่งช่องเดินรถในทิศทางเดียวกันไว้ตั้งแต่สองช่องขึ้นไป หรือที่ได้จัดช่องเดินรถประจำทางไว้ในช่องเดินรถซ้ายสุดผู้ขับขี่ต้องขับขี่ยานยนต์ในช่องซ้ายสุดหรือใกล้กับช่องเดินรถประจำทางเว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ ให้เดินทางขวาของทางเดินรถได้

- (๑) ในช่องเดินรถนั้นมีสิ่งกีดขวางหรือถูกปิดการจราจร
- (๒) ทางเดินรถนั้น เจ้าพนักงานจราจรกำหนดให้เป็นทางเดินรถทางเดียว
- (๓) จะต้องเข้าช่องทางให้ถูกต้องเมื่อเข้าบริเวณใกล้ทางร่วมทางแยก
- (๔) เมื่อจะแซงขึ้นหน้ารถคันอื่น
- (๕) เมื่อผู้ขับขี่ขับด้วยความเร็วสูงกว่ารถในช่องเดินรถด้านซ้าย

มาตรา ๓๕(๒) รถที่มีความเร็วช้า หรือรถที่มีความเร็วต่ำกว่าความเร็วของรถคันอื่นที่ขับในทิศทางเดียวกัน ผู้ขับขี่ ต้องขับรถให้ใกล้ขอบทางเดินรถด้านซ้ายเท่าที่จะกระทำได้ ผู้ขับขี่รถบรรทุก รถบรรทุกคนโดยสารรถจักรยานยนต์ในทางเดินรถซึ่งได้แบ่งช่องเดินรถในทิศทางเดียวกันไว้ ตั้งแต่สองช่องขึ้นไป หรือได้จัดช่องเดินรถประจำทางด้านซ้ายไว้โดยเฉพาะ ต้องขับรถในช่องเดินรถด้านซ้ายสุด หรือใกล้เคียงกับช่องเดินรถประจำทางแล้วแต่กรณี ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับแก่รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันกิโลกรัม และรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคน ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

วัตถุประสงค์การจัดการและการควบคุมการจราจรโรงเรียนเมืองปราณบุรี

๑. เพื่อความปลอดภัยต่อผู้ใช้ถนนรวมทั้งนักเรียนโรงเรียนเมืองปราณบุรี
๒. เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการระบายการจราจรทั้งในช่วงเช้าและเย็น
๓. เพื่อควบคุมทิศทางการระบายรถและระบายนักเรียนช่วงเลิกเรียน
๔. เพื่อความเป้นระเบียบเรียบร้อยและการจัดการจราจรโรงเรียนเมืองปราณบุรีให้มีประสิทธิภาพ

ข้อควรปฏิบัติขณะขับรถจักรยานยนต์และการเดินทางโรงเรียนเมืองปราณบุรี

๑. สวมหมวกกันน็อคทุกครั้งเวลาขับขี่รถจักรยานยนต์
๒. หมั่นตรวจระบบเบรก ยาง และระบบส่องสว่างให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานอยู่เสมอ
๓. มองดูด้านหลัง และให้สัญญาณไฟทุกครั้งเมื่อเปลี่ยนช่องทาง
๔. จดจำสัญญาณจราจรที่สำคัญ
๕. อย่าขับขี่รถจักรยานยนต์ สวนทางหรือข้ามช่องทางวิ่ง
๖. โปรดระมัดระวัง และลดความเร็วทุกครั้ง เมื่อพบกับสภาพถนนที่ขรุขระเป็นหลุมทรายและถนนเปียกลื่น
๗. อย่าขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด
๘. ห้ามเสพหรือดื่มของมึนเมาขณะขับขี่รถจักรยานยนต์
๙. การขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านบริเวณสี่แยกควรหยุดรถ หรือชะลอความเร็วของรถ
๙. การขับขี่รถจักรยานยนต์บนถนนที่ไม่มีไฟส่องสว่าง ควรขับโดยใช้ความเร็วต่ำกว่าเวลากลางวัน

การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อเกิดอุบัติเหตุขณะขับขี่รถจักรยานยนต์

๑. ถนนที่มีน้ำมัน - ใช้เกียร์ต่ำเร่งเครื่องให้อยู่ในระดับหนึ่งตลอดเวลา เมื่อพ้นถนนที่มีน้ำขังแล้ว ให้ใช้เบรกเป็นระยะๆ เพื่อไล่น้ำออกจากกระเบกจนเบรกอยู่ในสภาพปกติ ในกรณีที่เครื่องยนต์ดับต้อง จุรงรถไปให้พ้นน้ำ ถอดหัวเทียนออกมา เช็ดทำความสะอาดให้แห้ง รวมทั้งตรวจสอบและทำให้ระบบไฟจุด ระเบิดปราศจากความ ชื้น และนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบเข้าที่อย่างถูกต้องแล้ว จึงติดเครื่องยนต์ใช้งานต่อไป

๒. ถ้าขับขึ้นถนนมีน้ำขัง - ควรขับด้วยเกียร์ต่ำ เร่งเครื่องให้อยู่ในระดับใดระดับหนึ่งตลอดเวลา และใช้เบรกเป็นระยะ ถ้าเครื่องดับต้องจุรงรถให้พ้นน้ำและถอดหัวเทียนออกมาเช็ดทำความสะอาดให้แห้ง รวมทั้งตรวจ สอบระบบไฟจุดระเบิดให้ปราศจากความชื้นด้วย หลังจากนั้นประกอบเข้าที่แล้วสตาร์ท เครื่องใช้งานต่อไป

๓. ถ้าเบรกไม่ทำงาน - ขั้นแรก ควรตั้งสติ ให้ดีเสียก่อน แล้วค่อยๆ ลดเกียร์ต่ำสุดเพื่อให้ เครื่องยนต์ช่วยเบรก เมื่อสามารถหยุดได้แล้ว ควรเร่งแก้ไขข้อผิดพลาด และขณะที่เกิดเหตุควรบีบแตรไว้ ตลอดเวลาเพื่อเตือนให้รถคันอื่นทราบว่าท่านกำลังประสบปัญหา

๔. ถ้าคันเร่งค้าง - ปิดกุญแจสวิตช์หรือดึงสายไฟ เพื่อตัดระบบจุดระเบิดเครื่องยนต์

๕ ถ้าเครื่องร้อนเกินไป - เมื่อเครื่องยนต์เกิดความร้อนสูง ลูกสูบอาจเกิดอาการฟืด และเกิดเสียงเหมือนใช้เครื่องยนต์ช่วยเบรก (ขณะแล่นอยู่โดยไม่เร่งเครื่อง) เมื่อเกิดอาการเช่นนี้ควรเข้าเกียร์ว่างทันที เพื่อป้องกันปัญหาเครื่องหยุดทำงาน และตะเบรกเบาๆ ถ้ารถของท่านระบายความร้อนด้วยน้ำ อย่ารีบร้อนเปิดฝามหาน้ำเพราะอาจถูกน้ำร้อนลวกได้ ควรรอให้เครื่องยนต์เย็นพอสมควรจึงค่อยตรวจสอบดูน้ำมันเครื่องและน้ำหล่อเย็น

๖. ถ้าเกิดยางระเบิด - ควรตั้งสติควบคุมรถให้ดี ใช้เขาทั้งสองข้างบีบถึงน้ำมัน ปลดปล่อยให้รถช้าลงด้วยตัวของมันเองแล้วจึงใช้ห้ามล้อและนำรถเข้าจอดในที่ปลอดภัย

๗. ถนนมีหลุมลึก - หากจำเป็นต้องขับผ่านหลุมลึกหรือผิวถนนที่ขรุขระมากๆ ควรยืมขึ้นในลักษณะย่อเข้าเล็กน้อย พร้อมทั้งโยกตัวไปในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับตัวรถที่เอียงเมื่อขับผ่านหลุมหรือเนินต่างๆ จะช่วยให้ควบคุมรถได้ดีกว่าการนั่ง

๘. เบรกแล้วล้อล็อก - ในกรณีเบรกแล้วล้อล็อก สำหรับรถที่ไม่มีระบบ ABS ส่วนมากมักเกิดที่ล้อหลัง ดังนั้น เมื่อเกิดการล็อกและเส้นไถลของล้อควรใช้น้ำหนักของเบรกหน้าเพิ่มขึ้นหรือควรผ่อนเบรกหลังและเพิ่มแรงสลับกันถี่ๆ เพื่อให้ล้อหมุนกลับกับพื้นถนนให้มากที่สุด และหากเกิดกับล้อหน้าให้ใช้วิธีเดียวกันเพื่อให้สามารถควบคุมทิศทางของรถและลดความเร็วลงได้อย่างปลอดภัย

หมวกนิรภัย

หมวกนิรภัย มี ๓ แบบ

๑. หมวกนิรภัยแบบปิดเต็มหน้า เป็นหมวกเต็มใบเปิดช่วงหน้าตรงตำแหน่งหน้าท่อนั้นมีส่วนป้องกันปากและคาง

๒. หมวกนิรภัยแบบเต็มศีรษะ เป็นรูปทรงกลมปิดด้านข้างและด้านหลังเสมอแนวขากรรไกรและตอนคอด้านหลังด้านหน้าปลายคางและมีสายรัดคาง

๓. หมวกนิรภัยแบบครึ่งศีรษะ เป็นรูป ครึ่งทรงกลม ปิดด้านข้างและด้านหลังเสมอระดับหูคลุมได้ครึ่งศีรษะ มีสายรัดคางหมวก ชนิดนี้สามารถป้องกันได้เฉพาะศีรษะส่วนบนเท่านั้น

การเลือกไซหมวกนิรภัย

๑. ควรไซหมวกนิรภัยที่มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.)

๒. เลือกขนาดของหมวกให้พอดีกับขนาดศีรษะโดยการทดลองสวมหมวกนิรภัยคาดสายรัดคางให้แน่นและทดลองโดยการผลักหมวกไปทางด้านหน้าและด้านหลังถ้าขอบหมวกเลื่อนขึ้นไปจนถึงกลางศีรษะหรือมากกว่านั้นควรเปลี่ยนขนาดของหมวกใหม่ให้พอดี

๓. ควรเปลี่ยนหมวกนิรภัยใหม่ทุก ๓-๕ ปีเนื่องจากมีการเสื่อมอายุการใช้งานหรือหมวกที่เคยได้รับการกระแทกมาแล้ว ควรเปลี่ยนหมวกใหม่เช่นกัน

๕. หมวกชนิดเต็มศีรษะ (Jet Helmet) จะดีกว่าชนิดอื่นเพราะสามารถป้องกันและลดการบาดเจ็บที่ใบหน้าบางส่วนได้

๖. ควรเลือกหมวกชั้นนอกที่มีวัสดุแข็ง เพื่อป้องกันกันแรงกระแทกเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

เครื่องหมายจราจรที่ควรรู้

๒. ด้านความปลอดภัยด้านระบบไฟฟ้า

ทัศนคติความปลอดภัย

การประสบอันตรายหรืออุบัติเหตุ มักเกิดจากความไม่รู้ไม่เข้าใจ และความรู้ เท่าไม่ถึงการณ์ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ตนเองและ คนรอบข้าง ควรเฝ้าหาความรู้และสร้างทัศนคติ ด้านความปลอดภัยที่ดีควบคู่กันไป โดยเริ่มจาก

- รู้ตัวเอง รู้ขีดความสามารถและมีมือทำอะไรได้แค่ไหน จะได้ไม่ทำอะไร เกินความสามารถ หรือความถนัด

- ต้องรู้จักงานที่จะทำ รู้วิธีรู้ขั้นตอน รู้รายละเอียดรู้ไปถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

- ต้องรู้รอบตัว คือ เปิดหูเปิดตาให้กว้าง เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้น รู้สาเหตุ รู้ผลลัพธ์และ จดจำ เพื่อจะได้ไม่ทำให้เกิดซ้ำอีก

- ควบคุมสติสัมปชัญญะให้มั่นคง ไม่ให้เกิดอารมณ์เสีย

- สร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย ระแวดระวัง ถือหลักว่ากันไว้ดีกว่าแก้

- สร้างนิสัยรักความปลอดภัยไม่ละเลยต่อสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ อะไรที่เห็นว่าอันตราย ต้องรีบ

ปรับปรุงแก้ไขทันที

- สร้างการหยั่งรู้โดยคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าอะไรจะก่อให้เกิดอันตราย

แนวคิด ๓ ป.ปลอดภัย

เพื่อเตือนสติหากกังวลว่า อาจมีอันตรายก่อนลงมือกระทำใดให้คิดถึง ๓ ประการนี้ก่อน

- ปลุกสำนึกอันตราย : คิดถึงอันตรายที่จะเกิดจาก สิ่งที่พบหรือสิ่งที่กำลังจะทำ
- ประเมินความเสี่ยง : คิดถึงโอกาสและผลเสียที่จะ เกิดอันตรายทั้งกับตัวเอง และผู้อื่น
- ปรับปรุงให้ปลอดภัย : การทำในสิ่งที่จะป้องกันไม่ให้ เกิดอันตรายให้ติดเป็น นิสัย

สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ

๑. การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) เช่น การซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าโดยไม่ปิดสวิตช์ หรือซ่อม เครื่องจักรโดยไม่หยุดเครื่อง เสียบปลั๊กใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวนมากเกินกว่าสายไฟฟ้าจะรับได้ เป็นต้น

๒. สภาพที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) เช่น สายไฟฟ้าเก่าและใช้งานมานานมาก
โครงสร้างอาคารไม่แข็งแรง เป็นต้น

การชี้อันตรายและประเมินความเสี่ยง

จะแก้ไขและป้องกันอันตรายต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้นได้ จำเป็นจะต้องรู้ก่อนว่าจะมีอันตรายอะไรเกิดขึ้นในพื้นที่ หรือ เกิดจากการกระทำนั้นก่อน แล้วจึงนำผลที่ได้มาตัดสินว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นนั้น เป็นเรื่องเล็กน้อยที่ยอมรับได้ หรือ เป็นอันตรายร้ายแรงที่ต้องนำไปสู่การแก้ไขเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น ด้วยการคิดและพิจารณา ดังนี้

- มีแหล่งกำเนิดของอันตรายหรือไม่ เช่น มีกระแสไฟฟ้าที่อาจรั่วได้หรืออาจเกิด การสะสมความร้อนได้ เป็นต้น

- ใครหรืออะไรที่จะได้รับอันตราย เช่น คุณครูนักเรียนหรือคนทั่วไปที่สัมผัส อันตรายนั้นๆ เป็นต้น

- อันตรายจะเกิดขึ้นอย่างไร เช่น ถูกไฟฟ้าช็อต ไฟฟ้าดูด หรือทำให้เกิดไฟไหม้ อาคาร เป็นต้น

- ความรุนแรงของอันตราย เช่น ถูกไฟฟ้าดูดทำให้ตกใจ ถูกไฟฟ้าช็อตเสียชีวิต หรือไฟไหม้อาคารทั้งหลัง เป็นต้น

- โอกาสของการเกิดอันตราย เช่น โอกาสเกิดน้อยมาก มีโอกาสเกิดได้และ เคยเกิดกับที่อื่นมาแล้ว หรือมีโอกาสดังกล่าวบ่อยมากและที่ผ่านมาก็เคยเกิดขึ้นแล้ว เป็นต้น

การบริหารงานความปลอดภัย

ตามสภาพความเป็นจริง พบว่า ไม่ว่าจะเป็น สถานะการทำงานประเภทใดก็ตาม ในการทำงานนั้นยังมีการเสี่ยงภัยและอันตรายอยู่และไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น จึงควรเป็นภาระของทุกคนที่ทราบ เข้าใจ รู้สึก เห็นภัย เห็นความเสียหายของภัยเหล่านั้น และ จะร่วมมือช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ ฉะนั้นการบริหารงานความปลอดภัยในการทำงาน จึงมีความสำคัญเทียบเคียงและ สัมพันธ์กับการบริหารด้านอื่น ๆ เพราะการดำเนินงานด้านความปลอดภัยจะต้องทำงาน เป็นทีม ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ความปลอดภัย

โครงสร้างและความรับผิดชอบ

เพื่อให้มีการดำเนินการด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร ในโรงเรียนต่าง ๆ ควรจัดให้มีโครงสร้างการบริหารความปลอดภัยอย่างง่าย ๆ ซึ่งควรมี การดำเนินการดังนี้

๑. จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยจากไฟฟ้าลัดวงจร ประจำโรงเรียน องค์ประกอบของคณะกรรมการฯ (จำนวนคณะกรรมการให้พิจารณาตามความเหมาะสม)

- ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูใหญ่	เป็นประธานคณะกรรมการ
- วิศวกรไฟฟ้า ช่างผู้ชำนาญการไฟฟ้า(ในท้องถิ่น)	เป็นที่ปรึกษา (ถ้ามี)
- ครูสายวิทยาศาสตร์	เป็นกรรมการ
- ครูที่ดูแลเกี่ยวกับงานจัดซื้อ	เป็นกรรมการ
- ครูอื่น (ตามความเหมาะสม)	เป็นกรรมการ
- ครูที่เป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย	เป็นกรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ มีดังนี้

- ประชุมทุกเดือนๆ ละครั้ง อาจประชุมพร้อมกับการประชุมอื่น ๆ ที่มี เป็นประจำทุกเดือนอยู่แล้วก็ได้โดยเพิ่มเป็นวาระประจำเรื่องความปลอดภัย ป้องกัน ไฟฟ้าลัดวงจร
- กำหนดมาตรการด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า และป้องกันไฟฟ้า ลัดวงจร
- พิจารณาผลการตรวจสอบความปลอดภัยเกี่ยวกับไฟฟ้าของโรงเรียน และหา ทางแก้ไข
- พิจารณากลับกรองและให้ความเห็นชอบในการจัดซื้อ จัดหา เครื่องใช้ไฟฟ้า ต่าง ๆ มาใช้งานเพิ่มเติมในโรงเรียน ทั้งในส่วนที่จัดหาด้วยงบประมาณของทางราชการ หรือที่ครูนำมาใช้งานเอง ติดตามงานในโครงการ แผนงานด้านความปลอดภัยต่าง ๆ ของโรงเรียน

๒. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยของโรงเรียน ๑ คน
คุณสมบัติที่เหมาะสม

- เป็นครูสายวิทยาศาสตร์หรือที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์
- ครูผู้ชายอาจเหมาะสมกว่าครูผู้หญิง

หน้าที่ความรับผิดชอบ มีดังนี้

- ตรวจสอบความปลอดภัยเกี่ยวกับไฟฟ้าในโรงเรียนด้วยแบบตรวจสอบ เดือนละครั้ง
- สุ่มตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยและป้องกันไฟฟ้า ลัดวงจร และให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนครูเมื่อพบข้อบกพร่อง
- เป็นเลขานุการคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยจากไฟฟ้าลัดวงจรประจำโรงเรียน
- นำเสนอปัญหาความปลอดภัยเกี่ยวกับไฟฟ้าให้ที่ประชุมพิจารณาเพื่อการแก้ไข
- ติดตามงานและรายงานสถานการณ์และความก้าวหน้าต่าง ๆ ให้ที่ประชุมทราบ
- เป็นที่ปรึกษาเรื่องความปลอดภัยแก่คุณครูท่านอื่น ๆ

การบริหารความปลอดภัยที่ดีจะต้องมีการปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ ให้มีการกระทำที่ไม่ปลอดภัย และขจัดสภาพที่ ไม่ปลอดภัยให้หมดไป ดังนั้นจึงได้จัดทำคำแนะนำ เพื่อให้ใช้ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิด ความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

ข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยและป้องกันปัญหาไฟฟ้าลัดวงจร

เพื่อป้องกันปัญหาไฟฟ้าลัดวงจรที่อาจเป็นเหตุให้เกิดไฟไหม้ ขอให้ดำเนินการดังนี้

๑. ดำเนินการทุกวัน ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน

- ปิดสวิตช์ไฟฟ้าแสงสว่างในห้องเรียนทุกดวง
- ปิดสวิตช์พัดลมติดผนัง เพดาน และตรวจสอบจนมั่นใจว่าพัดลมถูก ปิดเรียบร้อยแล้ว
- ดึงปลั๊กไฟฟ้าของเครื่องไฟฟ้าทุกชนิดออกจากเต้ารับ เช่น หม้อต้ม น้ำร้อน เครื่องทำน้ำเย็น เครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องถ่ายเอกสาร พัดลมตั้งพื้น พัดลมตั้งโต๊ะ เป็นต้น ทั้งในห้องเรียน ห้องพักครู ห้องธุรการ

๒. ดำเนินการทุกสัปดาห์ (ในวันศุกร์หรือตอนเย็นก่อนปิดเรียนในวันหยุดเทศกาลต่าง ๆ)

- ปฏิบัติเช่นเดียวกับที่ทำทุกวัน
- ให้นำของที่อาจเ็นเสียออกจากตู้เย็น แล้วดึงปลั๊กไฟฟ้าตู้เย็นออก จากเต้าเสียบ
- ตรวจสอบเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดว่าได้มีการปิดและดึงปลั๊กไฟฟ้าออก จากเต้าเสียบแล้ว
- สับสวิตช์หรือ circuit breaker เพื่อปลดวงจรไฟฟ้าที่ไม่จำเป็น ต้องใช้งาน

๓. ดำเนินการทุกเดือนๆ ละครั้ง

- ทดสอบการทำงานของแผงสวิตช์ หรือ circuit breaker ด้วยการปิด-เปิดหรือโยกขึ้น-ลง
- ตรวจสอบความปลอดภัยเกี่ยวกับไฟฟ้าด้วยแบบตรวจสอบ เมื่อพบ สิ่งที่ชำรุดหรือต้องปรับปรุงให้บันทึกรายละเอียดลงในแบบตรวจสอบ

- จัดประชุมคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยจากไฟฟ้าลัดวงจร ของโรงเรียน
- นำผลการตรวจสอบเข้าประชุมหารือในการประชุมคณะกรรมการ

๔. ดำเนินการทุกปีๆ ละครั้ง (ประมาณช่วงปิดเทอมเดือนตุลาคม) โดยช่างไฟฟ้าจากการ ไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค หรือผู้ที่มีความรู้ทางไฟฟ้าอื่น ๆ เช่น วิทยาลัยเทคนิค เป็นต้น

- ตรวจสอบสภาพและการชำรุดของสายไฟฟ้าทั้งสายเมนที่อยู่ภายนอก อาคาร สายไฟฟ้าย่อยที่อยู่ภายในอาคาร ทั้งส่วนที่มองเห็น และส่วนที่อาจอยู่บนฝ้า เพดาน
- ตรวจสอบสภาพและการชำรุดและความเหมาะสมของแผงสวิตช์หรือ circuit breaker กับปริมาณการใช้ไฟฟ้าของอุปกรณ์ไฟฟ้าทั้งหมด
- ตรวจสอบฟิวส์ที่ใช้งานว่าใช้วัสดุ และขนาดที่ถูกต้องเหมาะสม
- ตรวจสอบสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าทุก ชนิดว่ายังมีความปลอดภัยต่อการใช้งาน และมี ปริมาณเหมาะสมกับขนาดของสายไฟฟ้าและแผง สวิตช์

ข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า

ไฟฟ้าที่เราใช้ในชีวิตประจำวันให้คุณประโยชน์อย่างมากมาย แต่ก็แฝงไว้ด้วยโทษ และอาจเสียชีวิตได้ถ้ามีความประมาท หรือไม่รู้จักริธีการใช้ไฟฟ้าหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างถูกต้อง ซึ่งมีข้อปฏิบัติหรือข้อควรระวังเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า ดังต่อไปนี้

๑. อย่าใช้สวิตช์ปิด-เปิดไฟฟ้าบนเตียงนอน เพราะอาจพลิกตัวนอนทับแตกจะถูกไฟฟ้าดูดได้

๒. อย่าเปิดวิทยุหรือใช้ไฟฟ้าในห้องน้ำที่ชื้นแฉะ ถ้ากระแสไฟฟ้ารั่วอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

๓. อุปกรณ์ไฟฟ้าที่แตกชำรุด ควรซ่อมแซมหรือเปลี่ยนให้เรียบร้อย

๔. อย่าใช้ข้อต่อแยกเสียบปลั๊กหลายทาง เป็นการใช้กระแสไฟฟ้าเกินกำลังอาจทำให้สายร้อนและเกิดไฟไหม้ได้

๕. อย่าใช้วัสดุอื่นแทนฟิวส์หรือใช้ฟิวส์เกินขนาด

๖. อย่าปล่อยให้สายเครื่องไฟฟ้า เช่น พัดลมหลอดไฟเสื่อหรือพรม เปลือกหุ้มหรือฉนวนอาจแตกเกิดไฟช็อตได้ง่าย

๗. อย่าเดินสายไฟชั่วคราวอย่างหลวมๆ อาจเกิดอันตรายได้

๘. อย่าแก้ไฟฟ้าเองโดยไม่มีความรู้

๙. อย่าเดินสายไฟติดรั้วสังกะสีหรือเหล็กโดยไม่ใช้วิธีร้อยท่อไฟฟ้าอาจรั่วเป็นอันตรายได้

๑๐. อย่าปล่อยให้เครื่องใช้ไฟฟ้าเปียกน้ำ เพราะน้ำจะเป็นสะพานให้ไฟฟ้ารั่วไหลออกมาได้

๑๑. อย่าใช้เครื่องมือไฟฟ้าที่ไม่มีฉนวนหุ้มเป็นที่จับ เช่น ไขควง หัวแรงเครื่องวัดไฟฟ้า ฯลฯ

๑๒. ยื่อนำเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้กระแสตรงไปใช้กับไฟกระแสสลับ ควรตรวจ สอบให้ดีเสียก่อน

๑๓. สวิตช์และสะพานไฟ (Cut Out) ทุกแห่งต้องปิด-เปิดได้สะดวก

๑๔. อย่ายืนบนพื้นคอนกรีตด้วยเท้าเปล่าขณะปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้า ควรใช้ผ้ายางหรือสวมใส่รองเท้า

การตรวจความปลอดภัย

ความหมายการตรวจความปลอดภัย

การตรวจความปลอดภัย (Safety Inspection) หมายถึงการค้นหาสาเหตุ ของอุบัติเหตุอันตราย และการประเมินความจำเป็น เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันก่อน ที่อุบัติเหตุและการบาดเจ็บจะเกิดขึ้น อาจทำได้ตั้งแต่อยู่ในขั้นตอนการวางแผน การออกแบบ ในระหว่างการปฏิบัติงาน ซึ่งเมื่อพบสิ่งที่เป็นปัญหามันต้องบันทึกและ รายงานพร้อมเสนอแนะวิธีการแก้ไข

ความสำคัญในการตรวจสอบความปลอดภัย

การตรวจความปลอดภัยมีความสำคัญหลาย ประการ คือ

๑. การตรวจตราดูแลความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเจตนาที่แสดงออกถึงความห่วงใยต่อ ชีวิตความปลอดภัยของพนักงานจากฝ่ายบริหาร เป็นการสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีต่อกัน

๒. นอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงภัยและ ความสูญเสียแล้ว ยังช่วยให้สถานที่ทำงานสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็ว ไม่มีสิ่งกีดขวาง

๓. เพื่อเป็นการสอนงานด้านความปลอดภัย เมื่อพบว่า มีสภาพที่ไม่ปลอดภัย หรือมีการปฏิบัติที่ไม่ ปลอดภัย โดยการแนะนำสอนงานในขณะที่ทำ การตรวจ

๔. เพื่อเป็นการประเมินผลการ ปฏิบัติงานของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยว่าสามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐาน ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

๕. เพื่อตรวจหาข้อบกพร่องและ กระตุ้นให้คงความปลอดภัยไว้เนื่องจาก ปัญหาของความประมาท หรือสะเพร่า ทำให้สภาพความปลอดภัยที่จัดไว้ดีแล้วเกิด การบกพร่องได้

๖. เพื่อกระตุ้นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องในเรื่องความปลอดภัยที่ ได้กำหนดไว้

๗. เพื่อป้องกันภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

๘. เพื่อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงแก้ไขอุบัติเหตุอันตรายต่าง ๆ

หลักการตรวจความปลอดภัย

การตรวจความปลอดภัย ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. การคาดการณ์หรือความรู้/ความสามารถในการคาดการณ์ได้ว่า มีสาเหตุ อะไรบ้างที่อาจนำไปสู่อุบัติเหตุอันตรายได้โดยส่วนใหญ่ผู้ตรวจมักมุ่งประเด็นการตรวจ เพื่อค้นหาสาเหตุหลัก ๒ ประการ คือ

- สภาพที่ไม่ปลอดภัย
- การกระทำที่ไม่ปลอดภัย

๒. การประเมินสภาพที่พบเห็นว่าเป็นอันตรายมากน้อย เพียงใด ประเมินผลว่าสิ่งนั้นเป็นอันตรายได้จริงหรือไม่ เมื่อเกิดแล้วมี ความร้ายแรงเพียงใดซึ่งดูจากผลกระทบหรือผลที่เกิดขึ้น เช่น อาจมีใครเสียชีวิต บาดเจ็บหรือพิการ หรือทรัพย์สินเสียหายมูลค่าเท่าใด

๓. การควบคุม โดยการเสนอแนวคิดในการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง ความสามารถในการให้คำแนะนำแก้ไข หรือให้ข้อคิดเห็นได้ว่า สาเหตุที่พบว่าเป็น อันตรายนั้นควรดำเนินการแก้ไขอย่างไร ซึ่งการควบคุม แก้นั้นนั้นควรควบคุมแก้ไข ที่ต้นเหตุของปัญหา

ระดับหรือลักษณะของการตรวจความปลอดภัย

การตรวจความปลอดภัยเป็นภาระหน้าที่ของ ทุก ๆคน แม้ว่าบางครั้งจะไม่ใช้ความรับผิดชอบของตนก็ตาม เช่น ขณะเดินผ่านอาคารพบเห็นสายไฟฟ้าขาด ห้อยลงมาหรืออยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัย ก็เป็นหน้าที่ ที่ต้องแจ้งหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เป็นต้น

ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบความปลอดภัยระดับต่าง ๆ และลักษณะการตรวจ พอสรุปได้ดังนี้

๑. การตรวจสอบความปลอดภัยโดยหัวหน้างาน หัวหน้างานเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพการทำงาน ตลอดจนอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงานของตนเองเป็นอย่างดี
๒. การตรวจสอบความปลอดภัยโดยผู้ปฏิบัติงาน อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมักเกิดจากความบกพร่องของสภาพการทำงานและผู้ปฏิบัติงาน ณ จุดปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพนักงานทุกคนในบริเวณนั้นที่จะต้อง ระมัดระวังป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่าง ๆ และรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
๓. การตรวจสอบความปลอดภัยโดยคณะกรรมการความปลอดภัย คณะกรรมการความปลอดภัยที่ดีควรประกอบด้วยผู้บริหารสูงสุดหรือตัวแทน และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ การตรวจของคณะกรรมการฯ เป็นลักษณะการ ตรวจเยี่ยมเพื่อกระตุ้น พัฒนาและติดตามงานด้านความปลอดภัย ซึ่งกรรมการฯต้อง กระตือรือร้น เอาใจจริงเอาใจ และต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
๔. การตรวจสอบความปลอดภัยโดยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย คือ การตรวจ ความปลอดภัยในที่ทำงาน ซึ่งจะต้องทำการตรวจเป็นประจำทุกสัปดาห์ ทุกเดือน ตรวจทุกแห่งทั่วทั้งที่ทำงาน บางครั้งจะต้องตรวจทุกครั้งที่มีการติดตั้งเครื่องใช้อุปกรณ์ ที่ใช้งานเพิ่มเติม หรือต่อเติม รื้อถอนสถานที่ทำงานด้วย

ประเภทของการตรวจสอบความปลอดภัย

การกำหนดประเภทของการตรวจสอบความปลอดภัยต้องพิจารณาจากขอบเขตหรือ ลักษณะงาน เช่น สภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาหรือไม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลง ของผู้ทำงานอยู่เสมอหรือไม่ เราอาจจำแนกประเภทของการตรวจสอบความปลอดภัยได้ เป็น ๔ ประเภท ตามความถี่ของการตรวจหรือช่วงเวลาของการตรวจ คือ

๑. การตรวจปกติเป็นประจำ คือ การตรวจที่มีกำหนดการตรวจเป็นประจำที่ แน่นนอนและช่วงเวลาการตรวจแต่ละครั้งมีระยะห่างกันสั้นๆ เช่น การตรวจความ ปลอดภัยก่อนการทำงาน หรือการตรวจหลังเลิกงาน หรือการตรวจของหัวหน้างาน ที่ทำเป็นประจำทุกวัน มักเป็นการตรวจเพื่อค้นหาสภาพที่ไม่ปลอดภัยหรือการทำงาน ที่ไม่ปลอดภัย
๒. การตรวจเป็นระยะ ๆตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน หมายถึงการตรวจ ที่กำหนดตารางการตรวจหรือระยะเวลาตรวจไว้แน่นอนในแผนการตรวจ เช่น ทุกสัปดาห์ตรวจทุก ๓ เดือน หรือตรวจทุก ๖ เดือน เป็นต้น โดยมีช่วงเวลาการตรวจ ที่อาจยาวนานกว่าการตรวจปกติเป็นประจำ
๓. การตรวจเป็นครั้งคราวที่ไม่กำหนดช่วงเวลา ไว้แน่นอน หมายถึง การตรวจความปลอดภัยโดยไม่ได้ ประกาศหรือแจ้งให้ทราบ รวมทั้งไม่ได้กำหนดเวลาที่จะ ตรวจไว้เป็นการตรวจเพื่อกระตุ้นให้หัวหน้างานหรือ พนักงานสนใจในการค้นหาและแก้ไขสภาพการทำงาน
๔. การตรวจพิเศษ หมายถึงการตรวจที่ไม่เหมือนกับการตรวจทั้ง ๓ ประเภท ข้างต้น เป็นการตรวจในโอกาสที่พิเศษต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งมีความจำเป็นมาก เช่น การตรวจการติดตั้งเครื่องมือเครื่องจักร การก่อสร้างอาคารใหม่ เป็นต้น และยังรวมถึง การตรวจในช่วงการรณรงค์ต่าง ๆ เช่น การตรวจในสัปดาห์หรือเดือนแห่งความปลอดภัย หรือในช่วงรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย

วิธีการตรวจ

การตรวจความปลอดภัยอาจจำแนกเป็นวิธีการตรวจได้หลายวิธี คือ

๑. การสำรวจ หมายถึง การเดินตรวจตราความปลอดภัยโดยการสังเกตหรือโดยการตรวจตามแบบตรวจความปลอดภัยที่กำหนดขึ้น เมื่อพบสิ่งใดก็จะพิจารณาเปรียบเทียบกับมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งนั้น การตรวจแบบนี้มักใช้แบบที่ แปรผลได้ทันทีหรือใช้เครื่องมือชนิดที่อ่านค่าได้ทันทีเช่น เครื่องวัดแสง เครื่องวัดเสียง เป็นต้น

๒. การสุ่มตัวอย่าง หมายถึงการเลือกสำรวจตรวจ ตราบางจุดที่สงสัยว่าเป็นอันตรายจริงหรือไม่จากหลายจุด ที่มีอยู่

๓. การวิเคราะห์หวัจัย หมายถึง การตรวจความปลอดภัยที่เจาะลึกลงไป ในรายละเอียดถึงสาเหตุของ อุบัติเหตุอันตรายมากกว่าการสำรวจหรือสุ่มตัวอย่าง เช่น การวิจัยความดังของเสียงที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน

๔. การตรวจเยี่ยม หมายถึงการตรวจแบบเยี่ยม เยือนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดู ความคืบหน้าของงาน กระตุ้น ความร่วมมือและรับทราบปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ซึ่ง ส่วนมากเป็นวิธีที่ผู้บริหารหรือคณะกรรมการความปลอดภัยใช้

การตรวจอย่างมีประสิทธิภาพ

การตรวจความปลอดภัยให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ในการตรวจนั้น จะต้องตระหนักในอันตรายหรือปัญหาอยู่เสมอ
๒. ต้องไม่ประเมินสภาพความปลอดภัยที่พบเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย
๓. พยายามชักจูงให้คนทำงานมีความสนใจในเรื่องการตรวจความปลอดภัย
๔. ไม่ตกหล่นพลังแฝงในหัวข้อที่จะต้องตรวจ ไม่ปล่อยให้ความผิดปกติและ ความบกพร่องผ่านเลยไปโดยไม่ทำการแก้ไข

๕. จัดทำแผนการตรวจและแบ่งงานให้ผู้รับผิดชอบ

๖. ความบกพร่องที่พบจากผลการตรวจ จะต้องทำการแก้ไขให้กลับสู่สภาพปกติที่ปลอดภัยโดยเร็วหรือทันทีพร้อมทั้งตรวจสอบซ้ำหลังการแก้ไขเพื่อความแน่นอนอีกครั้งหนึ่งด้วย

๗. หัวหน้าต้องเป็นผู้ตรวจดูผลการตรวจที่ผู้ตรวจทำแล้ว บางครั้งจะต้อง ออก ทำ การตรวจร่วมกับผู้ตรวจเพื่อรับทราบสภาพที่แท้จริงที่เกิดขึ้นด้วย

๘. จะต้องให้ความสำคัญและตรวจเป็นพิเศษในจุดที่เคยมีความบกพร่องหรือ มี อุบัติเหตุและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในอดีต

๙. ทำการทบทวนมาตรฐานการตรวจที่ใช้อยู่เป็นครั้งคราว กรณีที่พบว่ามีความ ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ก็ทำการแก้ไขให้เหมาะสม

การตรวจความปลอดภัยเกี่ยวกับไฟฟ้าในโรงเรียน

รายการที่ต้องตรวจ และสภาพที่สมบูรณ์หรือปลอดภัย ควรมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สายไฟฟ้า : สายไฟฟ้ายังอยู่ในสภาพที่ดีฉนวนหุ้มสายไม่ชำรุด หลุดหรือกรอบ แตกร่อน เสื่อมสภาพ หรือมีรอยไหม้

การเดินสายไฟฟ้า : ไม่มีการต่อพ่วงสายไฟฟ้าไปใช้งานอย่างไม่ปลอดภัย (เดินสายไฟฟ้าเอง โดยไม่ใช่วง)

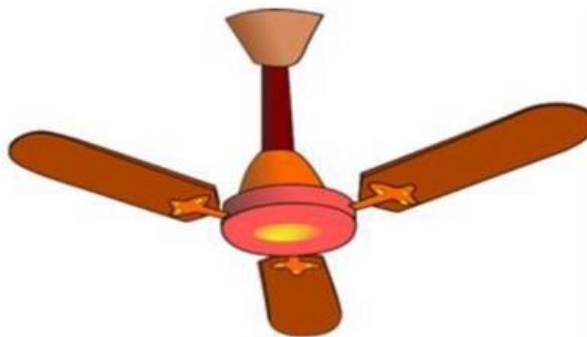
การป้องกันกระแสเกินขนาด : มีการติดตั้งเครื่องตัดกระแสไฟฟ้าเกินขนาดเครื่องตัดกระแสไฟฟ้ามีการตรวจสอบ และทดสอบเป็นประจำ

แผงสวิตช์ สะพานไฟฟ้า : ยังอยู่ในสภาพดีไม่เก่า ชำรุดหรือแตกหัก ไม่มีหยากไยหรือสัตว์(เช่น มด) มาทำรัง ไม่มีร่องรอย การเสียหายจากความร้อน ไม่มีสิ่งกีดขวางทางเข้า ออกแผงสวิตช์หรือสะพานไฟ ไม่อยู่สูงจนปฏิบัติงาน ไม่สะดวก มีแสงสว่างที่สามารถเห็นแผงสวิตช์ ได้ชัดเจน ไม่อยู่ในตำแหน่งที่ฝนสาดถึงเครื่องป้องกันกระแสเกิน (ฟิวส์หรือเซอร์กิตเบรกเกอร์) มีขนาดถูกต้อง (ควรจดขนาดเดิมไว้ด้วย) ไม่มีร่องรอยความเสียหายจาก ความร้อน สะพานไฟที่กัดเอาต์ไม่หลวมหรือร้อน

สวิตช์เต้ารับปลั๊กไฟฟ้า : สวิตช์เต้ารับ ปลั๊กไฟฟ้า มีสภาพปลอดภัยไม่ชำรุดเมื่อเสียบ ปลั๊กใช้งานแล้วแน่นพอดีไม่หลวม และไม่ร้อน ไม่ใช่เต้าเสียบหลายทางในตัวเดียวกัน

ไฟฟ้าแสงสว่าง หลอดไฟ ดวงโคม : เมื่อเปิดสวิตช์แล้วหลอดไฟทุกดวงใช้งานได้(ให้แสงสว่าง) ไม่มีรอยไหม้ที่ ขั้วหลอด ยังอยู่ในสภาพดีไม่เก่า ชำรุดหรือแตกหัก ไม่มีเสียงดังหึ่ง ๆ (คราง) ของ บัลลัสต์ ไม่มีวัสดุที่ติดไฟได้ติดอยู่เช่น กระดาษ รั้งนก หยากไย

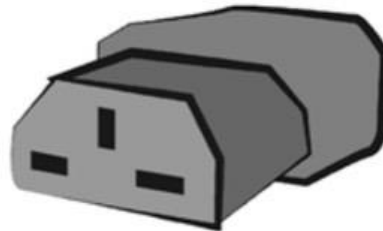

พัดลมเพดาน : ต้องอยู่ห่างจากวัสดุติดไฟได้พัดลมเพดานต้องไม่มีวัสดุที่อาจกีดขวางจนทำให้ พัดลมหยุดหมุนได้ตรวจว่าไม่มีกลิ่นไหม้และหากพัดลมไม่หมุนเมื่อเปิดสวิตช์ ให้ปิดสวิตช์พัดลมและแจ้งให้ช่างที่มีความรู้มาทำการตรวจสอบ

อุปกรณ์ไฟฟ้า (กระติกน้ำร้อน เครื่องทาน้ำเย็น ตู้เย็น พัดลม เครื่องถ่าย เอกสาร คอมพิวเตอร์ พิมพ์ดีดไฟฟ้า) : อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยไม่ชำรุดสวิทช์ไฟ ปลั๊กไฟ ใช้งานได้ดีไม่ชำรุด แตกหัก หรือหลวม สายไฟฟ้าอยู่ในสภาพดีไม่หักงอ บวม ฉนวนฉีกขาดใช้งานนานแล้ว ไม่ร้อน ผิดปกติ หรือมีกลิ่นเหม็นไหม้ **อุปกรณ์ดับเพลิง** มีการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง อุปกรณ์ดับเพลิงอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ไม่มีสิ่งกีดขวางการเข้าใช้งานอุปกรณ์ดับเพลิง

อาคาร สถานที่ : ไม่วางกองเอกสาร สิ่งติดไฟง่ายใกล้แผงสวิทช์ปลั๊กไฟฟ้า ไม่มีการเก็บน้ำมัน สารไวไฟไว้ในอาคาร

๓. ความปลอดภัยด้านการใช้สารเคมี

ความเรียบร้อยของห้องปฏิบัติการโดยมีพื้นที่ทำงานสะอาด เครื่องมือและอุปกรณ์ สารเคมีจัดเป็นระเบียบถูกต้องตามหลักการ จะช่วยเสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัยที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติงาน และทำให้ผลการทดลองมีความน่าเชื่อถือด้วย โรงเรียนเมืองปราณบุรีจึงมีการจัดทำคู่มือความปลอดภัยในการใช้สารเคมีดังนี้

ข้อปฏิบัติทั่วไปในการใช้ห้องปฏิบัติการ

- ผู้ทำปฏิบัติการต้องทราบข้อมูลเรื่องความปลอดภัย การป้องกันอันตรายจากสารเคมี อันตรายที่อาจเกิดจากการปฏิบัติงาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ข้อมูลการจัดการสารอันตรายเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากเพลิงไหม้ และจากการหกหรือไหล รวมถึงการจัดการของเสียที่เกิดขึ้น
- สวมแว่นตานิรภัย (safety glasses) ตลอดเวลาที่อยู่ในห้องปฏิบัติการ **ห้าม** ใส่คอนแทคเลนส์
- สวมเสื้อคลุมปฏิบัติการและติดกระดุมให้เรียบร้อยขณะทำปฏิบัติการ
- สวมรองเท้าหนังปิดเท้าหุ้มส้นที่สามารถปกป้องเท้าได้ทั้งหมดขณะทำปฏิบัติการ **ห้าม** สวมรองเท้าแตะหรือรองเท้าส้นสูง
- รวบรวมให้เรียบร้อย **ห้าม** ใส่หมวกหรือผ้าพันคอ
- **ห้าม** สูบบุหรี่
- **ห้าม** นำอาหาร เครื่องดื่ม เข้ามาในห้องปฏิบัติการ
- **ห้าม** ทำปฏิบัติการโดยลำพัง
- **ห้าม** ทำปฏิบัติการนอกเวลาที่กำหนด ยกเว้นอาจารย์อนุญาตและมีผู้ดูแลตลอดเวลา โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบของห้องปฏิบัติการ
- **ห้าม** ผู้ไม่เกี่ยวข้อง เข้ามาในบริเวณห้องปฏิบัติการ ทั้งในเวลาและนอกเวลาที่กำหนด ยกเว้นอาจารย์อนุญาต และมีผู้ดูแลตลอดเวลา โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบของห้องปฏิบัติการ
- **ห้าม** หยอกล้อหรือวิ่งเล่นในห้องปฏิบัติการ
- เก็บสัมภาระให้เรียบร้อย ไม่เกะกะขวางทางเดินหรือพื้นที่ทำปฏิบัติการ
- ตรวจสอบสายไฟหรือปลั๊กไฟที่ต่อกับอุปกรณ์หรือเครื่องมือก่อนใช้งานว่ามีสภาพสมบูรณ์
- ศึกษาเส้นทางและทางออกฉุกเฉิน รวมถึงตำแหน่งถังดับเพลิง อุปกรณ์ตอบโต้เหตุฉุกเฉิน เช่น อ่างล้างตาฉุกเฉิน ที่ล้างตัวฉุกเฉิน อุปกรณ์ปฐมพยาบาล เพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉิน
- **ห้าม** ล็อกประตูทางเข้า – ออก ขณะทำปฏิบัติการ
- ทั้งของเสียสารเคมีตามข้อกำหนดของห้องปฏิบัติการ
- ปิดน้ำ ปิดไฟ ทุกครั้งหลังการใช้งาน และตรวจสอบอีกครั้งให้แน่ใจก่อนออกจากห้องปฏิบัติการ
- ถอดถุงมือ เสื้อคลุมปฏิบัติการ และล้างมือให้สะอาดก่อนออกจากห้องปฏิบัติการ
- เมื่อเกิดอุบัติเหตุไม่ว่าจะเล็กน้อยหรือรุนแรง หรือเกิดเหตุฉุกเฉินต้องแจ้งอาจารย์ หรือผู้ดูแลห้องปฏิบัติการทันทีอย่าพยายามแก้ไขสถานการณ์เอง

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมี

สารเคมีอาจเป็นอันตรายเนื่องจากสมบัติของสาร เช่น เป็นพิษ (toxic) กัดกร่อน (corrosive) ติดไฟ (flammable) ระเบิด (explosive) ก่อมะเร็งหรือต้องสงสัยว่าก่อมะเร็ง (carcinogenic or cancer suspect agents) และ/หรือ ก่อให้เกิดการระคายเคือง (irritant) ผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอันตรายจากสารเคมีที่ใช้ เพื่อประกอบการวางแผนการทดลองและการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีจากเอกสารข้อมูลความปลอดภัย (Safety Data Sheet, SDS) หรือจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับอันตรายจากสารเคมีโดยทั่วไป รวมถึงสัญลักษณ์ที่ใช้เตือนความเป็นอันตรายของสารเคมีบนภาชนะบรรจุเพื่อทราบอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีเหล่านั้น

๑) ไม่ทำการทดลองนอกเหนือจากที่ได้รับมอบหมาย ไม่เปลี่ยนแปลงชนิดและปริมาณของสารเคมีที่ใช้โดยไม่ปรึกษาหรือได้รับอนุญาตจากอาจารย์ผู้ดูแลห้องปฏิบัติการ

๒) อ่านฉลากสารเคมีที่ใช้ทุกครั้ง และรินสารเคมีที่เป็นของเหลวโดยหันฉลากเข้าด้านในฝ่ามือเพื่อป้องกันฉลากเลอะเลือน

๓) แบ่งสารเคมีมาใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็น

๔) หลีกเลี่ยงการสัมผัสหรือสูดดมสารเคมีโดยตรง หากจำเป็นต้องทดสอบกลิ่น ให้ถือหลอดบรรจุห่างออกไปอย่างน้อย ๖ นิ้วแล้วใช้มือพัดโบกไอเข้ามา

๕) ใส่ถุงมือที่เหมาะสมกับการใช้งาน เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสารเคมี พึงระวังไว้เสมอว่าถุงมืออย่างไม่สามารถป้องกันสารเคมีได้ทุกชนิด สารเคมีบางชนิด จำเป็นต้องใส่ถุงมือมากกว่าหนึ่งชั้นหรือที่ทำจากวัสดุพิเศษ

๖) ขณะสวมถุงมือ ไม่ควรจับประตูหรือวัสดุอื่นที่ทำให้เกิดการปนเปื้อน เช่น ก๊อกน้ำ คีย์บอร์ด ก่อนออกจากห้องปฏิบัติการต้องถอดถุงมือออกและล้างมือทุกครั้ง

๗) ถ้าสารเคมีหก ให้รีบทำความสะอาดทันที

๘) รักษาบริเวณโต๊ะปฏิบัติการให้สะอาดตลอดเวลาการทำงาน เมื่อใช้เครื่องแก้วเสร็จแล้วควรล้างและเก็บในที่ที่เหมาะสมหลังการใช้งาน

๙) เมื่อใช้ตัวทำละลายอินทรีย์ไวไฟควรปฏิบัติดังนี้

- **ห้าม** จุดไฟใกล้สารไวไฟ เช่น แอลกอฮอล์ ไดเอทิลอีเทอร์ เพราะไอของสารไวไฟเดินทางได้ในระยะที่ไกลกว่าที่คิด ไอของตัวทำละลายซึ่งหนักกว่าอากาศจะแผ่ปกคลุมไปตามโต๊ะหรือพื้นห้องปฏิบัติการ จนถึงแหล่งกำเนิดไฟแล้วลุกเป็นไฟ และลุกลามกลับมาที่บีกเกอร์จนเกิดไฟไหม้รุนแรงได้ (flash back)

- เมื่อใช้ตัวทำละลายอินทรีย์ต้องทำในตู้ดูดควัน เช่น การแบ่งถ่ายสารเคมี การระเหยตัวทำละลาย

- **ห้าม** เทตัวทำละลายอินทรีย์ลงในอ่างน้ำโดยเด็ดขาด เพราะก่อให้เกิดอันตรายจากความเป็นพิษและอาจติดไฟได้หากไอของตัวทำละลายเคลื่อนที่ตามระบบท่อน้ำทิ้งไปยังบริเวณที่มีเปลวไฟ

- **ห้าม** เปิดเตาให้ความร้อนหรือแหล่งกำเนิดความร้อนอื่น ๆ เช่น ตะเกียงแอลกอฮอล์ทิ้งไว้ขณะที่ไปทำกิจกรรมอื่น ปิดอุปกรณ์ให้ความร้อนทุกครั้งทีสิ้นสุดการทดลอง

- ใช้ภาชนะปากแคบ เช่น ขวดรูปชมพู่ ในการให้ความร้อนกับตัวทำละลายอินทรีย์เช่น การตกผลึก

- **ห้าม** ใช้เปลวไฟจากตะเกียงหรือเตาให้ความร้อนแก่ตัวทำละลายที่ติดไฟได้และมีจุดเดือดต่ำกว่า ๘๐ – ๘๕ °C โดยตรง ให้ใช้อ่างน้ำร้อน (water bath)

ข้อปฏิบัติการทิ้งของเสีย

สารเคมีที่ใช้แล้วจัดเป็นของเสียที่ต้องถูกกำจัดอย่างถูกวิธีเพื่อไม่ให้เป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม การจำแนกประเภทของเสียทางเคมีและการจัดเก็บเพื่อรอการกำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ทำการทดลองทุกคนควรถือปฏิบัติ ก่อนจะทิ้งสารเคมีต้องรู้ว่าสารนั้นคือสารใด มีวิธีทิ้งที่ถูกต้องอย่างไร ควรไตร่ตรองให้รอบคอบโดยใช้วิจารณญาณและทำอย่างมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม ก่อนทิ้งของเสียต้องจำแนกประเภทตามระบบการจัดการของเสียอันตราย (WasteTrack) ซึ่งสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ <https://www.shecu.chula.ac.th/home/content.asp?Cnt=๑๓๔> และทิ้งของเสียในภาชนะที่ห้องปฏิบัติการจัดเตรียมให้ การทิ้งของเสียจากห้องปฏิบัติการในระดับนี้สามารถแบ่งได้ดังนี้

๑ ของเสียที่เป็นของแข็ง (solid waste)

ของเสียที่เป็นของแข็ง เช่น กระจกกรงใช้แล้วที่ปนเปื้อนสารเคมีอันตราย ให้ทิ้งลงในภาชนะที่จัดไว้สำหรับของเสียทางเคมีเท่านั้น **ห้าม**ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป

๒ ของเสียที่ละลายน้ำได้และไม่เป็นพิษ(water-soluble waste and non-toxic)

ของเสียทางเคมีที่ละลายน้ำและสามารถเททิ้งลงท่อน้ำทิ้งได้ต้องเป็นของเสียที่ไม่เป็นพิษ มีฤทธิ์เป็นกลางและไม่มีกลิ่น กรดและด่างที่ละลายน้ำได้และไม่เป็นพิษ มีความเข้มข้นต่ำ (<๑๐% หรือ ๒ M) และมีปริมาตรไม่เกิน ๑ ลิตร สามารถกำจัดด้วยการเทลงอ่างน้ำได้ โดยเทสารอย่างระมัดระวังและเปิดน้ำตาม ลงไปเป็นจำนวนมากเพื่อเจือจางและลดการกัดกร่อน **ห้าม**ทิ้งตัวทำละลายอินทรีย์ลงในอ่างน้ำอย่างเด็ดขาดถึงแม้จะเป็นตัวทำละลายที่ละลายน้ำได้ก็ตาม หากมีของเสียที่ละลายน้ำและไม่เป็นพิษในปริมาณมาก ต้องดำเนินการก่อนกำจัด เช่น ทำการสะเทิน

๓ ของเสียที่เป็นพิษ (toxic waste)

ของแข็งหรือสารละลายของสารที่เป็นพิษ เช่น กลุ่มไซยาไนด์ กลุ่มโลหะหนักที่มีความเป็นพิษอาทิ แคดเมียม ทองแดง ต้องแยกทิ้งในภาชนะต่างหากตามประเภทที่ห้องปฏิบัติการจัดไว้ เพื่อบำบัดเบื้องต้นหรือ ส่งกำจัดให้เหมาะสมต่อไป

๔ ตัวทำละลายอินทรีย์ (organic solvents)

ตัวทำละลายอินทรีย์ส่วนใหญ่ไม่ละลายน้ำและติดไฟได้ ดังนั้นควรกำจัดด้วยการเทลงในภาชนะที่มีการติดฉลากไว้สำหรับของเสียที่เป็นสารอินทรีย์ โดยทิ้งในภาชนะที่แยกออกจากกันคือ

- เก็บรวบรวมตัวทำละลายอินทรีย์ที่เป็นสารไฮโดรคาร์บอน และสารอื่นที่ไม่มีคลอรีนเป็นองค์ประกอบในภาชนะเดียวกันซึ่งจะถูกกำจัดด้วยการเผา
- ทิ้งตัวทำละลายอินทรีย์ที่มีคลอรีน และที่มี N, P, S เป็นองค์ประกอบในภาชนะแยกกันและแยกจากตัวทำละลายที่ไม่มีสารเหล่านี้ เนื่องจากตัวทำละลายประเภทนี้เมื่อเผาจะมีแก๊สซึ่งมีฤทธิ์เป็นกรดเกิดขึ้น จึงต้องกำจัดด้วยวิธีที่ต่างออกไปและมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าตัวทำละลายทั่วไป ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องไม่ทิ้งตัวทำละลายทั้งสองประเภทนี้ปนกันโดยเด็ดขาด การกำจัดสารบางชนิดนอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้ว จะมีรายละเอียดเพิ่มเติมระบุในแต่ละการทดลองหากมีของเสียประเภทอื่น เช่น ขยะติดเชื้อหรือขยะรังสี ต้องปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการจำแนกและทิ้งของเสียแต่ละประเภทโดยเคร่งครัด

ข้อปฏิบัติเมื่อสารเคมีเข้าสู่ร่างกายหรือสารเคมีหก

สารเคมีมีโอกาสเข้าสู่ร่างกายได้หลายช่องทาง ได้แก่ ผ่านการหายใจ (inhalation) การสัมผัสกับผิวหนัง ดวงตา หรือผ่านทางบาดแผลที่ผิวหนัง (absorption) การกลืนกิน (ingestion) ซึ่งอาจทำให้เกิดพิษและอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ผิวหนัง และดวงตาได้

๑ สารเคมีกรดร่างกาย

- แจ้งอาจารย์ผู้ดูแลห้องปฏิบัติการทันที
- ถอดเสื้อผ้าที่มีการหกของสารเคมีออกทันที เช็ดหรือซับสารเคมีออกจากตัวให้มากที่สุด
- ล้างบริเวณที่มีสารเคมีหกด้วยน้ำที่ไหลผ่านในปริมาณมาก ๆ เป็นเวลาอย่างน้อย ๑๕ นาที

๒ สารเคมีกระเด็นเข้าตา

- รีบล้างตาทันที โดยเปิดเปลือกตาและกลอกตาไปมาให้ น้ำไหลผ่านตาอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย ๑๕ นาที ผู้อยู่ในเหตุการณ์รีบแจ้งอาจารย์หรือผู้ดูแลห้องปฏิบัติการเพื่อให้รีบพาไปพบแพทย์

๓ เครื่องแก้วแตกหักบาดเจ็บ

แผลขนาดเล็ก: ให้ล้างด้วยน้ำที่ไหลผ่านปริมาณมากเป็นเวลาอย่างน้อย ๑๐ – ๑๕ นาที หรือจนแน่ใจว่าได้ล้างสารเคมีหรือเศษแก้วขนาดเล็กออกแล้ว จากนั้นจึงใช้ผ้าสะอาดกดเพื่อห้ามเลือดจนหยุดไหล ใส่ยาใส่แผลแล้ว จึงปิดด้วยพลาสติกหรือผ้าปิดแผล

แผลขนาดใหญ่: ควรทำความสะอาด ห้ามเลือดโดยขยี้ผ้าสะอาดกดปากแผล พันด้วยผ้าสะอาด แล้วนำส่งแพทย์ทันที

๔ การสูดดมสารเคมี

เมื่อสูดดมสารเคมีควรปฏิบัติดังนี้

- กรณีที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ให้ออกจากบริเวณที่มีไอสารเคมีไปที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ทันที
- กรณีที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ให้เคลื่อนย้ายผู้ป่วยออกไปในที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ทันที และจัดให้อยู่ในท่าที่สบายเพื่อให้หายใจได้สะดวก

๕ สารเคมีเข้าปาก

เมื่อสารเคมีเข้าสู่ปาก ซึ่งโดยทั่วไปจะไม่เกิดขึ้นถ้าไม่ตั้งใจหรือเข้าใจผิดอย่างร้ายแรง ให้นำส่งโรงพยาบาลทันที โดยนำภาชนะบรรจุและจดชื่อสารเคมีไปแจ้งแพทย์ ไม่ควรทำให้อาเจียนด้วยตัวเอง เพราะอาจทำให้เกิดอันตรายมากขึ้น

๖ สารเคมีหก

กรณีสารเคมีหกลงบนพื้นหรือโต๊ะปฏิบัติการมีข้อปฏิบัติดังนี้

- แจ้งผู้ดูแลห้องปฏิบัติการทันที
- หากเป็นของแข็งให้กวาดไปรวมไว้แล้วทิ้งลงในภาชนะเก็บรวบรวมของเสียที่เหมาะสม
- ของเหลวใช้ตัวดูดซับที่เหมาะสม เช่น
 - กรณีที่เป็นกรด ใช้โซเดียมไบคาร์บอเนต (NaHCO_3) หรือโซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3)
 - กรณีที่เป็นเบส ใช้โซเดียมไบซัลเฟต (NaHSO_4)
 - กรณีตัวทำละลายอินทรีย์ ใช้วัสดุดูดซับเฉื่อย เช่น ทรายแมว หรือเบนโทไนต์ ระวังแหล่งกำเนิดไฟทุกชนิดที่อยู่ใกล้เคียง

• กรณีปรอท ให้โรยผงกำมะถันหรือวัสดุกำจัดปรอททางการค้าในบริเวณที่คาดว่ามีการปนเปื้อนอยู่ แล้วจึงกวาดไปรวมทิ้งในภาชนะสำหรับของเสียปรอทที่เหมาะสมต่อไป

๔. ความปลอดภัยในการทำงานด้านสุขอนามัย

คำสำคัญที่เกี่ยวข้อง

๑) ความปลอดภัยในการทำงาน (occupational safety and health) หมายถึง ความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพทั้งหลายการประสบอันตรายจากการทำงาน มีความหมายครอบคลุมถึงการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน และ/หรือการเจ็บป่วย หรือเกิดโรคจากการทำงาน

๒) โรคจากการทำงานหรือโรคจากการประกอบอาชีพ หรือโรคอันเกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับการทำงาน (occupational disease) หมายถึง การเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานอันมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นอันตราย ลักษณะท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม เช่น โรคผิวหนังจากสารเคมี หูตึงจากเสียงดัง เป็นต้น

๓) อุบัติการณ์หรือเหตุการณ์ผิดปกติ (incident) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแล้ว มีผลให้เกิดอุบัติเหตุ หรืออาจหมายถึงเหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ

๔) เหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ (near miss) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุ

๕) อุบัติเหตุ (accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้า หรือไม่ทราบล่วงหน้า หรือขาดการควบคุม แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มีผลให้เกิดการบาดเจ็บ หรือความเจ็บป่วย หรือการเสียชีวิต หรือการสูญเสียต่อทรัพย์สินหรือความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือต่อสาธารณชน

๖) ความเจ็บป่วยจากการทำงาน (occupational illness) หมายถึงความเจ็บป่วยที่ได้พิจารณาว่ามีสาเหตุจากกิจกรรมการทำงานหรือสิ่งแวดล้อมของการทำงาน อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้เสมอ หากขาดความระมัดระวังหรือประมาท อุบัติเหตุจากการทำงาน ทำให้เกิดการบาดเจ็บ ซึ่งมีตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยจนถึงบาดเจ็บสาหัสที่ทำให้เกิดความพิการหรือสูญเสียชีวิต นอกจากนี้ ยังทำให้สูญเสียเวลาทำงานเสียขวัญและกำลังใจของผู้บาดเจ็บ ตลอดจนทั้งสูญเสียทรัพย์สิน

ลักษณะของอุบัติเหตุในสถานศึกษา

อุบัติเหตุที่พบบ่อยมีหลายประเภท ได้แก่

๑) ลื่น

๒) ล้ม

๓) สะดุดสิ่งกีดขวาง

๔) หงายหลัง

๕) สิ่งของล้มทับ

๖) ของมีคมบาดหรือถูกตัด/หับ

๗) อัคคีภัย

สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน

๑. ตัวบุคคล อุบัติเหตุในโรงเรียนส่วนใหญ่มักเกิดจากตัวบุคคลเป็นสำคัญดังนี้

- ✗ขาดความรู้และประสบการณ์
- ✗มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ
- ✗ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
- ✗ขาดความรับผิดชอบ
- ✗ความประมาทเลินเล่อ ไม่รู้จักระมัดระวัง
- ✗ชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบ

๒. สิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียน เช่น อาคารสถานที่ อาคารเรียน อาคารประกอบ สนาม แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศ หากโรงเรียนจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย บริเวณโรงเรียนสกปรกรกรุงรัง เป็นหลุมเป็นบ่อ อาคารห้องเรียนหรืออุปกรณ์การเรียนชำรุดทรุดโทรม ไม่ได้รับการดูแลปรับปรุง ซ่อมแซม ให้อยู่ในสภาพที่ดี ย่อมเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้

การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน

๑. สถานที่ตั้งโรงเรียน มีความสะดวกในการเดินทาง แต่อยู่ห่างจากถนน ทางรถไฟ แม่น้ำลำคลอง สิ่งรบกวน แหล่งสกปรก หรือบริเวณที่อาจเกิดภัยธรรมชาติได้ พื้นที่ตั้งของโรงเรียนเป็นพื้นที่ดินดอน ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ เนื้อที่กว้างขวางได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน มีรั้วรอบขอบชิดที่ปลอดภัย

๒. อาคารเรียน อาคารเรียนที่ปลอดภัยขึ้นอยู่กับการออกแบบและก่อสร้างอย่างเหมาะสมและถูกต้องสูงกว่าระดับน้ำ มีทำบันไดขึ้นลง ๒ ทาง บันไดมีราวบันไดมั่นคงและไม่ลาดหรือชันเกินไป มีชานพัก และเครื่องหมายแสดงการขึ้น -ลง ระเบียบอาคารที่กว้างพอให้เดินสวนกันได้สะดวก มีลูกกรงที่แข็งแรง โดยตลอด มีแสงสว่าง

๓. ห้องเรียน มีขนาดตามความต้องการของเด็ก รับแสงสว่างและลมได้เพียงพอ โต๊ะเรียนและม้านั่ง มีขนาดเหมาะสม มั่นคงแข็งแรงกระดานชอล์กควรใช้สีเขียวที่ไม่สะท้อนแสง อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ได้รับการจัดเก็บและวางให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

๔. ห้องปฏิบัติการหรือโรงฝึกงาน แยกประเภทและจัดเก็บเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ไว้ในตู้ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ภาชนะที่บรรจุสารเคมีต่างๆ จะต้องมีชื่อติดไว้ มีการวางระเบียบ และข้อบังคับในการใช้ห้องปฏิบัติการอย่างรัดกุม มีเครื่องมือป้องกันอันตรายตามชนิดของงาน มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายถ่ายเทอากาศ มีอุปกรณ์ดับเพลิงขั้นต้นติดไว้ และโรงฝึกงานควรสร้างด้วยวัสดุทนไฟ

๕. ห้องสมุด ให้มีแสงสว่างอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับการใช้สายตา เพดานสูงโปร่ง และมีทางระบายลม หรือระบายอากาศได้ดี โต๊ะเก้าอี้ต้องอยู่ในสภาพที่แข็งแรงมั่นคง ควรจัดเก้าอี้หรือบันไดเตี้ยๆ สำหรับใช้หยิบหนังสือที่วางอยู่สูงเกินกว่ามือจะเอื้อมถึงได้

๖. ห้องประชุม ควรจัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิง เก้าอี้แข็งแรงมั่นคง ควรจัดให้นักเรียนเดินเป็นแถวอย่างมีระเบียบ

๗. ห้องพยาบาล ควรอยู่ในบริเวณที่สงบเงียบ ใกล้ห้องพักรุ อากาศระบายถ่ายเทได้สะดวก มีเตียงพักรักษาผู้ป่วยที่แข็งแรงสะอาดและถูกสุขลักษณะ ยาและอุปกรณ์ต่างๆ ต้องเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบและปลอดภัย ห้ามนักเรียนหยิบยามาใช้เองเด็ดขาด

๘. ห้องน้ำห้องส้วม แยกห้องน้ำชาย-หญิง มีสัดส่วนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีแสงสว่างเพียงพอ มีขนาดพอเหมาะกับผู้ใช้งาน พื้นต้องแห้งเพื่อไม่ให้ลื่นหกล้ม

๙. โรงฝึกพลศึกษา มีขนาดกว้างขวางพอกับจำนวนนักเรียน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่อง ได้ทั่วถึง ไม่มีเศษวัสดุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ จัดวางอุปกรณ์กีฬาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีการดูแล ตรวจจับ และซ่อมแซมให้มั่นคงใช้งานได้เสมอ มีครูหรือผู้ควบคุมการเล่นของนักเรียนตลอดเวลา ไม่อนุญาตให้ นักเรียนเล่นตามลำพังในโรงฝึกพลศึกษา

๑๐. โรงอาหารมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีโต๊ะอาหาร และที่นั่งที่มั่นคงแข็งแรง และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ดูแลเรื่องความสะอาดอยู่เสมอ มีที่ทิ้งขยะมูลฝอย หรือที่รองรับเศษอาหาร ที่ถูกสุขลักษณะให้เพียงพอ ควรจัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้

๑๑. สนามบริเวณโรงเรียน มีความสะอาด ปราศจากสิ่งที่เป็นอันตราย ควรแยกสนามเล่นของเด็กเล็ก และเด็กโต ของเล่นมีการดูแลตรวจตราให้ใช้ได้ปลอดภัยอยู่เสมอ มีกฎระเบียบที่เด่นชัดในการเล่น และใช้สนามเล่น จัดให้มีที่รับส่ง ที่จอดรถที่เป็นสัดส่วนและปลอดภัย

๕. ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์

เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุมีหลายประเภท ได้แก่

๑. เครื่องมือกล เช่น เครื่องตัดหญ้า เครื่องเชื่อมโลหะ เครื่องตัดโลหะ เครื่องตัด และเครื่องสูบน้ำ เป็นต้น
๒. เครื่องมือเกษตร เช่น มีดดาบหญ้า จอบ เสียม พลั่ว ชะแลง เครื่องพ่น ยาฆ่าแมลง และกรรไกรตัดกิ่งไม้ เป็นต้น
๓. เครื่องมือช่าง เช่น สว่านไฟฟ้า เลื่อยไฟฟ้า หัวแรงไฟฟ้า ค้อน กบ และสิ่ว เป็นต้น
๔. เครื่องมือกลุ่มวิชาคหกรรม เช่น มีด ตู้อบ แก๊สหุงต้ม น้ำมัน และเครื่องอบไฟฟ้า เป็นต้น

แนวทางการดำเนินการ

๑. ตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีสภาพดี รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการบำรุงรักษาตรวจสอบ ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานอยู่เสมอ
๒. ห้ามใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพชำรุด
๓. จัดทำคู่มือการใช้ การบำรุงรักษา เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในแต่ละประเภท
๔. ครูต้องแนะนำ สาธิต และควบคุมการใช้อย่างถูกวิธีตามประเภท จัดแนวปฏิบัติและข้อควรระวังในการใช้เครื่องมือติดไว้ในห้องปฏิบัติการ ตัวอย่างเช่น

4.1 ตะไบ วิธีการใช้ตะไบอย่างปลอดภัย

- 1) อย่าใช้ตะไบที่ไม่มีด้าม
- 2) ควรใช้แปรงลวดในการทำความสะอาดร่องฟันตะไบ
- 3) ตะไบเป็นเหล็กที่เปราะ อย่าใช้จัดสิ่งของ
- 4) อย่าใช้ค้อนตอกบนตะไบ เพราะตะไบอาจจะแตกกระจายเป็นอันตรายต่อร่างกาย
- 5) ควรใช้ผ้าทำความสะอาดชิ้นงานที่ทำการตะไบเสร็จแล้ว ไม่ควรใช้มือเปล่า

4.2 ค้อน วิธีการใช้ค้อนอย่างปลอดภัย

- 1) ในขณะที่ใช้ค้อนให้ระวังข้อมือกระแทกกับชิ้นงาน
- 2) ค้อนที่จะนำมาใช้งานต้องตรวจสอบให้ดีว่าหัวค้อนและด้ามค้อนยึดติดกันแน่น
- 3) อย่าใช้ค้อนสองอันตีกระทบกันเพราะเมื่อกระทบกันแรง ๆ อาจจะแตกเป็นสะเก็ดกระเด็นออกมาได้
- 4) ถ้าค้อนกระทบกับชิ้นงานแล้วแฉลบ อาจเป็นอันตรายได้
- 5) ในการวางค้อนบนเก้าอี้หรือโต๊ะทำงานต้องระมัดระวังเพราะถ้าหล่นลงมาอาจทำให้ได้รับอันตรายได้

4.3 เลื่อยมือ วิธีการใช้ใบเลื่อยอย่างปลอดภัย

- 1) ในการยึดใบเลื่อยเข้ากับโครงเลื่อยจะต้องให้ตึงพอดี
- 2) อย่าทดสอบความคมของใบเลื่อยโดยการลากนิ้วมือลงไปในฟันเลื่อย
- 3) เก็บเลื่อยในลักษณะที่เอื้อมมือไปหยิบ แล้วมือไม่โดนฟันเลื่อย
- 4) อย่าใช้มือไปบนรอยเลื่อยบนชิ้นงานเพราะวาร์รอยเลื่อยบนชิ้นงานมีความคมมาก
- 5) ใบเลื่อยมีความแข็งแรงแต่เปราะ ดังนั้นถ้าใบเลื่อยหักขณะที่กำลังปฏิบัติงานอาจจะกระเด็นออกจากโครงเลื่อย จึงต้องระมัดระวังด้วยการสวมแว่นนิรภัย

๕. กำกับ ติดตาม ดูแลนักเรียนในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับประเภทของกิจกรรม
๖. จัดเก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในที่เก็บทุกครั้งอย่างเป็นระเบียบและปลอดภัย
๗. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสภาพไว้อย่างชัดเจนเป็นระบบ อย่างสม่ำเสมอ
๘. ซ่อมแซมเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ชำรุดจนใช้การไม่ได้
๙. จัดหาเครื่อง เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทดแทนที่ชำรุดจนใช้การไม่ได้
๑๐. เมื่อเกิดอุบัติเหตุต้องมีการปฐมพยาบาลนำส่งสถานพยาบาล และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

แนวทางแก้ไขปัญห

๑. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น/นำส่งโรงพยาบาล
๒. รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
๓. แจ้งผู้ปกครองทราบ
๔. โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือตามความเหมาะสม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. โรงพยาบาล
๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
๓. ผู้ปกครอง

มาตรฐานความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

เครื่องมือช่าง (เครื่องเชื่อมไฟฟ้า)

ก่อนการปฏิบัติงาน

๑. พนักงานควรสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้ถูกต้องและครบถ้วน ได้แก่ หน้ากากเชื่อมที่ป้องกันแสงจากการเชื่อมได้แว่นตานิรภัย รองเท้านิรภัย ปกอกแขน ป้องกันอันตรายจากสะเก็ดไฟ อุปกรณ์ป้องกันระบบหายใจชนิดที่มีไส้กรอง สามารถป้องกันฟุ้งของโลหะที่เกิดจากความร้อนขณะเชื่อม
๒. เตรียมอุปกรณ์ดับเพลิง และแผงป้องกันสะเก็ดไฟไว้ในบริเวณที่มีการเชื่อม
๓. ตรวจสอบพื้นที่ทำงานก่อนทุกครั้งว่ามีสารไวไฟและสารที่อาจเป็นเชื้อเพลิงอยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือไม่ หากพบว่ามีให้นำออกจากบริเวณก่อนที่จะทำการเชื่อม

ขณะปฏิบัติงาน

๑. ต่อดำเนินโครงสร้างที่เป็นโลหะ
๒. การใช้สายดิน หัวจับสายดิน สายเชื่อม หัวจับลวดเชื่อมให้เป็นไปตามผู้ผลิตกำหนด
๓. สายไฟฟ้า สายดิน ต้องมีอุปกรณ์ป้องกัน ความเสียหายจากการบดทับ หรือเปียกน้ำ ชื้นแฉะ แสงสว่างและการระบายอากาศ เฉพาะที่

ชุดป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสำหรับงานเชื่อมโลหะ

เครื่องมือกล (เครื่องตัดหญ้า)

ก่อนการปฏิบัติงาน

- ก่อนการใช้งานแต่ละครั้ง ให้ตรวจสอบสภาพเครื่องตัดหญ้าด้วยสายตา รวมทั้งอุปกรณ์ใบตัด โดยตรวจสอบความเสียหาย และการหลวมคลายของชิ้นส่วนที่ยึดติด
- หลีกเลี่ยงการใช้งานเครื่องตัดหญ้าในเวลา กลางคืน หรือในสภาพอากาศเลวร้าย ที่ทำให้ความสามารถในการมองเห็นลดลง เพราะมีความเป็นไปได้ว่าจะเกิด อุบัติเหตุสูง
- ในขณะที่ใช้งานให้เดิน, ห้ามวิ่ง
- หลีกเลี่ยงการใช้งานเครื่องตัดหญ้าในที่ลาดชัน เพราะอาจจะลื่นไถลได้

ขณะปฏิบัติงาน ควรปฏิบัติ ดังนี้

ในขณะใช้งานเครื่องตัดหญ้า ให้สวมใส่เสื้อผ้าป้องกัน และอุปกรณ์ป้องกัน ดังนี้

- ชุดป้องกัน สวมใส่เสื้อผ้าที่มีแขนยาวและขาวยาวเพียงพอ เสื้อผ้าต้องมีขนาดพอดีตัว และติดกระดุมหรือ รูดซิปให้เรียบร้อย อย่าปล่อยชายแขน และชายเสื้อเชิร์ต/แจ็คเกต ให้รุ่มร่ามใส่ที่ครอบแขนด้วย ในระหว่างการใช้งาน อย่าสวมใส่เสื้อผ้าที่มีลูกไม้, ระบายและ/หรือ โบว์, เสื้อผ้าที่รุ่มร่าม, เน็คไท, สร้อยคอ เป็นต้น เพราะอาจทำให้ติดที่เครื่องตัดหญ้า หรือวัชพืช และทำให้บาดเจ็บได้มิดตรวจผมถ้าผมยาว และอย่าปล่อยผมให้ยาวเลยป้า

- อุปกรณ์ป้องกัน

* แวนนิรภัย สวมใส่แวนนิรภัย หรืออุปกรณ์ป้องกันดวงตาอื่นๆ เพื่อป้องกันดวงตาจากเศษที่กระเด็นจากอุปกรณ์ใบตัด (ใบมีดตัดหญ้า หรือใบมีด)

* หมวกนิรภัย สวมใส่หมวกนิรภัยเพื่อป้องกันศีรษะจากกิ่งไม้ที่อยู่เหนือศีรษะ และวัสดุที่ตกลงลงมา

* โล่ป้องกันใบหน้า สวมใส่โล่ป้องกันใบหน้าเพื่อป้องกันใบหน้าจากเศษที่กระเด็นจากอุปกรณ์ใบตัด (เอ็นไคโนลอน หรือใบมีด)

* ที่อุดหู/ที่ครอบหู สวมใส่ที่อุดหู ที่ครอบหู หรืออุปกรณ์ป้องกันการได้ยินอื่น เพื่อป้องกันเสียงดัง

* ถุงมือ สวมใส่ถุงมือเพื่อป้องกันมือของท่าน

* รองเท้าบูทนิรภัย สวมใส่รองเท้าบูทที่มีพื้นรองเท้ากันลื่น และส่วนป้องกันนิ้วเท้า เพื่อป้องกันเท้าจากเศษที่กระเด็นมาใส่ ห้ามใช้งานเครื่องตัดหญ้า ในขณะที่เท้าเปล่า หรือสวมใส่รองเท้าแตะ สวมใส่ตัวป้องกันขาดด้วย

* หน้ากากกันฝุ่น เราแนะนำให้ท่านสวมใส่หน้ากากกันฝุ่น ถ้าคุณเป็นภูมิแพ้ เช่น แพ้ละอองเกสรดอกไม้ เป็นต้น หน้ากากกันฝุ่นมีขายตามร้านขายยาทั่วไป และมีประโยชน์ อย่างมากในการลดจำนวนของละอองเกสรที่หายใจเข้าไป

ให้ขนานกับระนาบของพื้นดิน และ สำหรับใบมีดตัดหญ้าให้ห่างพื้นดิน 0 - 30 ซม. และสำหรับใบมีดตัดให้ห่างพื้นดิน 10 - 30 ซม.

- ถือเครื่องตัดหญ้าให้กระชับด้วยสองมือในระหว่างที่ใช้งาน เพื่อช่วยให้ท่านควบคุมการตัดหญ้าได้ตลอดเวลา

เครื่องมือกลุ่มวิชาคหกรรม (ก๊าซหุงต้ม)

การเลือกถังก๊าซ ควรเลือกใช้ถังก๊าซหุงต้มที่มีเครื่องหมายของผู้ผลิต มีตราสัญลักษณ์ เครื่องหมายรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) มีการปิดผนึกบนวาล์วหัวถังก๊าซ ระบุวัน เดือน ปี การทดสอบถังครั้งสุดท้ายซึ่งไม่ควรเกิน ๕ ปี รวมถึงมีข้อความว่า อันตราย ห้ามกลิ้ง ห้ามกระแทก เขียนไว้ที่ตัวถัง และระบุน้ำหนักถังอย่างชัดเจน ถังก๊าซควรอยู่สภาพสมบูรณ์ ไม่บุบ ไม่บวมหรือเป็นสนิม

การติดตั้งถังก๊าซ ควรวางถังก๊าซบนพื้นที่ราบและแข็งแรง ไม่เอียงหรือล้ม ควรติดตั้งเตาก๊าซหุงต้มห่างจากถังก๊าซประมาณ ๑.๕-๒ เมตร ในที่ ที่อากาศถ่ายเทสะดวก อยู่ในบริเวณ ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็ว ไม่กีดขวางทางเข้าออก ห้ามกลิ้งหรือกระแทกถังก๊าซ เพราะแรง กระแทก อาจทำให้ถังก๊าซระเบิดได้

ไม่ควรตั้งถังก๊าซในห้องใต้ดินหรือพื้นที่ต่ำกว่าระดับพื้นดิน เพื่อป้องกันไม่ให้ความร้อนจากเตาทำลายท่อส่งก๊าซจนเกิดการรั่วไหล รวมทั้งห้ามตั้งถังก๊าซใกล้แหล่งที่มีความร้อนสูงและบริเวณที่มีประกายไฟหรือเปลวไฟโดยเด็ดขาด ส่วนท่อส่งก๊าซควรใช้สายยางชนิดหนาที่ใช้สำหรับก๊าซเท่านั้น ตลอดจนไม่ติดตั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่อาจก่อให้เกิดประกายไฟไว้ใกล้ถังก๊าซอีกด้วย

ก่อนการใช้ก๊าซหุงต้ม

ก่อนใช้งานให้เปิดวาล์วที่ถังก๊าซหุงต้ม หากเป็นวาล์วแบบหมุนที่หัวเตา ควรหมุนไม่เกิน ๒ รอบ แต่หากเป็นเตาแบบหัวจุดระบบอัตโนมัติ ให้จุดไฟที่เตาก่อนแล้วจึงเปิดวาล์วที่หัวเตา แต่หากเปิดแล้วไฟไม่ติด ห้ามเปิดซ้ำติดต่อกันหลายครั้ง เพราะอาจเกิดการสะสมของก๊าซเป็นจำนวนมาก จนทำให้ไฟพุ่งถูกร่างกายจนได้รับอันตรายหรือลุกลามไปติดวัสดุอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง จนทำให้เกิดไฟไหม้ได้

หลังจากใช้งาน

เสร็จแล้ว ให้ปิดวาล์วถังก๊าซหุงต้มก่อนและรอจนไฟที่เตาดับสนิทแล้วจึงปิดวาล์วที่หัวเตา การตรวจสอบรอยรั่วบนถังก๊าซ ให้ใช้น้ำสบู่ลูบตามจุดต่าง ๆ ได้แก่ บริเวณวาล์วถังก๊าซ แกนลูกบิดที่ใช้เปิด-ปิดเตาก๊าซ และที่สายท่อก๊าซ หากมีฟองสบู่ผุดขึ้นมาแสดงว่าก๊าซรั่ว

การปฏิบัติในกรณีที่เกิดก๊าซรั่ว

ห้ามเปิดหรือปิดสวิตช์ไฟฟ้าทุกชนิด และห้ามกระทำการใด ๆ ที่ทำให้เกิดประกายไฟ เพราะอาจทำให้เกิดการระเบิดและเพลิงลุกไหม้ได้ ให้รีบปิดวาล์วที่ถังก๊าซและหัวเตา เปิดประตู หน้าต่างทุกบานเพื่อระบายอากาศให้ก๊าซกระจายออกไป หรือใช้พัดช่วยไล่ก๊าซ จากนั้นให้รีบตรวจสอบหาสาเหตุของการรั่วไหลของก๊าซ

หากมีสาเหตุมาจากถังก๊าซรั่ว หลังปิดวาล์วแล้วให้ยกถังก๊าซไปยังที่โล่งและห้ามกระทำการใด ๆ ที่ทำให้เกิดประกายไฟในบริเวณ ดังกล่าวอย่างเด็ดขาด แล้วพลิกถังก๊าซให้จุดที่รั่วอยู่ด้านบน เพื่อลดการรั่วไหลของก๊าซแล้วรีบแจ้งช่างผู้เชี่ยวชาญหรือร้านค้ามาดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

การปฏิบัติตนหากเกิดไฟไหม้

หากเกิดไฟลุกไหม้ถังก๊าซหุงต้ม ให้ตั้งสติแล้วปิดวาล์วถังก๊าซหุงต้ม หากปิดไม่ได้ ให้ใช้น้ำสะอาดตรงจุดที่ติดไฟแรง ๆ ให้ไฟดับหรือใช้เครื่องดับเพลิงฉีดเข้าไปตรงจุดที่เพลิงไหม้แล้วปิดวาล์วถังก๊าซหุงต้มทันที ที่สำคัญ ควรหมั่นตรวจสอบอุปกรณ์และถังก๊าซหุงต้มให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ตัวอย่างสม่ำเสมอ และศึกษาวิธีการใช้ก๊าซหุงต้มอย่างละเอียดเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการปฏิบัติตนในกรณีที่เกิดการรั่วไหล รวมทั้งติดตั้งถังดับเพลิงเคมีในบริเวณที่สามารถหยิบใช้ได้ทันทีที่เกิดเพลิงไหม้ เพื่อความปลอดภัยในการใช้งานและป้องกันการเกิดอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้นจากถังก๊าซหุงต้มระเบิด

คู่มือความปลอดภัยของสถานศึกษา โรงเรียนเมืองปราณบุรีนี้

มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ เป็นต้น

(นางสาวอังคณา ปานประเสริฐ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองปราณบุรี

